

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: Cela stran
Din 2000—, pol strani Din 1000—
četrt strani Din 500—, 1/8 strani
Din 250—, 1/16 strani Din 125—
Mail oglasi vsaka beseda Din 1—

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32—, polletno
Din 16—, četrtletno Din 9—, ino-
zemstvo Din 64—
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

V vrtincu oboroževanja.

Svetovna vojna s svojimi grozotami in z ogromno škodo, ki jo je povzročila, je odprla narodom upanje, da bo ta vojna poslednja. Državniki, ki so po končani vojni sestavljali mirovne pogodbe, so se trudili, da bi rešili vsa viseča vprašanja med narodi ter da bi odstranili vse, kar bi moglo med državami zanetiti krvave spore. Ustanovili so Zvezo narodov, ki ima nalogo, da reši vse nastajajoče spore ter prepreči vsako vojno. Storjeno je bilo vse, kar more storiti človeška modrost. In danes? Ali so se narodi naučili živeti v miru? Ali so se naučili krotiti poželjivost, dati vsakemu pravico ter vse spore rešiti na miroven način? Vsi naporji so bili zaman. Med narodi vlada nesporazum in nezaupanje, med vladami napetost. Pravo nima moči, da bi odločevalo v mednarodnem življenju. Meč je prišel do večje pravice kot prej. Prvi so bili boljševiki, ki so se zatekli k meču kot svoji edini obrambi. Ustvarili so mogočno armado. Njim so sledili razni fašizmi, katere hoče nadkriliti nemški narodni socializem. Celo miroljubna Anglija je bila potegnena v vrtinec oboroževanja.

Oboroževanje je združeno z ogromnimi stroški. O njih obsegu si moremo ustvariti neko predstavo, ako pomislimo, da je bila vsa vrednost na svetu od časa Kristofa Kolumba produciranega zlata za osem milijard nižja kot vsota, ki je bila potrebna za kritje stroškov splošnega oboroženja zadnjih pet let. Zlata se je od l. 1493 do l. 1934 pridelalo 24.435.000.000 dolarjev. S temi vsotami bi se bilo dalo prav mnogo storiti za blagor trpečega človeštva. Koliko šol, bolnišnic, sirotišnic, cest, hiš itd. bi se bilo lahko zgradilo in vzdrževalo! Stroški za oboroževanje pa so bili za osem milijard višji! Šestdeset držav sveta ima danes stalno pod orožjem za en milijon mož več kot pred svetovno vojno. Teh šestdeset držav je izdalo za oboroževanje leta 1932 štiri milijarde dolarjev, leta 1934 pet milijard, leta 1936

že enajst milijard. Anglija sama bo v naslednjih letih izdala sedem in pol milijard. Ali niso kulturni narodi podobni tistim preprostim, na pol divjaškim ljudstvom v Afriki in na otočjih Velikega Oceana, katera se na svojih plesih tako dolgo sučejo in vrtijo, dokler se naposled ne zgrudijo v onemoglost?

S kakšnimi nevarnostmi za mednarodni mir je združena porast oboroževanja, dokazujejo razmere na Daljnem vzhodu. Tam se je vnel krvav obračun med Kitajci in Japonci. Vojna se je začela brez vsake napovedi. Nabasane puške so se sprožile. Sprožila jih je japonska osvajalnost. Japonci imajo do popolnosti oboroženo armado, opremljeno z najmodernejšimi tehničnimi sredstvi. Ogromne milijarde stane to stalno napredujoče oboroževanje. Vanj naloženi ljudski denar je neproduktiven. Japonska osvajalnost pa hoče storiti vsaj pridobitnega. Vlado imajo sedaj v rokah generali in njihovi zavezniki, ki so ljudsko zastopstvo potisnili ob stran. Sablja vlada. In ta sablja je pokazala smer, kamor naj se obrne do zob oborožena japonska osvajalnost: Kitajsko.

Kitajska se je sicer zadnja leta tudi začela oboroževati, toda ne v takšni meri in v takšnem obsegu kot Japonska. Kitajski vojak morda ne zaostaja v hrabrosti za japonskim, pač pa v izurjenosti in disciplini, predvsem pa v tehnični opremlitvi. Ti nedostaki bi se dali tekom časa odpraviti. To japonski militaristi dobro vedo, zato so udarili, dokler je še po njihovem mnenju čas, da bi ne bili čez nekaj let primorani tožiti o zamujenih prilikah. Ohrabreni po uspelem poskusu v Mandžuriji, kjer se jim Kitajska ni mogla ustavititi, velesile pa za to niso imele ne volje ne moči, gredo na svojem osvajalnem potu naprej. Kos za kosom se trga iz živega narodnega in državnega organizma Kitajske. Tako sta bili dve državi vrženi iz vrtince oboroževanja v vrtinec vojne.

skal Nemčijo med 13. in 23. septembrom. Spremljali ga bodo zunanji minister grof Ciano in več generalov. V Berlinu so že končane vse priprave za sprejem italijanskih gostov. Po svečanostih v Berlinu se bo udeležil Mussolini velikih nemških jenskih manevrov v severni Nemčiji.

Bilanca kmečke stavke na Poljskem. V zadnji številki smo poročali, da so stavkali kmetje na Poljskem in niso hoteli pošiljati živil v velika mesta, v katerih sta bila radi tega ogrožena redno življenje in promet. Ker so se dobili med kmeti stavkokazi, je prišlo na več krajih do krvavih obračunov, v katere je posegla oblast z orožništvom in policijo. Po uradnem obvestilu je bilo v deset dni trajajočem kmečkem štrajku v Lvovskem in krakovskem okraju ubitih 40 kmetov, 34 pa hudo ranjenih. Stavkujoči so vse lažje ranjene odpeljali s seboj, da so jih skrill pred oblastjo. Ugotovljeno je tudi, da so sodelovali pri stavki komunistični huj-skači.

ZNATNO ZBOLJŠAN POLOŽAJ ZA ZMAGOVITO NACIONALNO ARMADO V ŠPANJI

Obširno smo poročali o odločilni zmagi generala Franca, ki je zasedel severno rdečo postojanko mesto Santander in se bo zdaj lahko lotil zavzetja Madrida.

Zmaga nacionalnih čet na severu je naglala največji strah rdeči vladi v Valenciji, ki je koj po zavzetju santanderske pokrajine začela z veliko ofenzivo v Aragoniji. Aragonska ofenziva pa je čisto ponesrečila. Izgube rdečih na aragonskem bojišču so ogromne. Števila mrtvih in ranjenih ni mogoče niti približno ugotoviti. Nacionalistične čete so morale sestaviti posebne oddelke za pokopavanje mrtvih sovražnikov.

Zmaga generala Franca na severu je trn v peti Francozov. Posebno zamerijo francoski vladni krogi Mussoliniju, kar je k zmagi častital Francu in se mu je ta zahvalil in je posebno pohvalil italijanske prostovoljce, kateri so pripomogli k odločilni zmagi na severnem bojišču.

Časopisje razglša, da francoska vlada napram dogodkom v Španiji ne bo več nepristranska, ampak bo odprla mejo za prostovoljce ter vojni material. V resnici so Francozi to v zadnjem času itak storili, ko so vse rdeče pribežnike iz santanderskega bojišča, ki so se zatekli na francosko ozemlje, poslali nazaj v rdečo Špa-

Obrisi podržavljenja francoskih železnic. Po pogodbi med francosko državo in železniškimi družbami iz leta 1921 je upravljalo železnice Francije kar sedem zasebnih družb. Uprava železnice je bila draga ter tako zamotana, da je ustvarila z leti največjo zmedo. Dne 1. septembra je bil dosežen v Parizu med vlado in železniškimi družbami nov sporazum z ve-

ljavnostjo od 1. januarja 1938. Upravo celotnega železniškega omrežja bo prevzela samo ena družba, ki bo le na pol gospodarsko podjetje. 51% družbinega kapitala bo v rokah države, 49% pa v zasebnih. Na ta način si je zagotovila država večino v družbi in bodo tudi upravo poenostavili. Za razvoj prometa bo skrbel kot osrednji organ po novem sporazumu najvišji prometni svet.

Mussolini bo obiskal Nemčijo. Kongres nemške narodne socialistične stranke je pričel 6. septembra v Nürnbergu in bo trajal do 13. septembra. Mussolini bo obi-

Vsaka slovenska hiša dopisuje na dopisnicah Sv. Cirila in Metoda. — Na vsaki pošti same en dinar